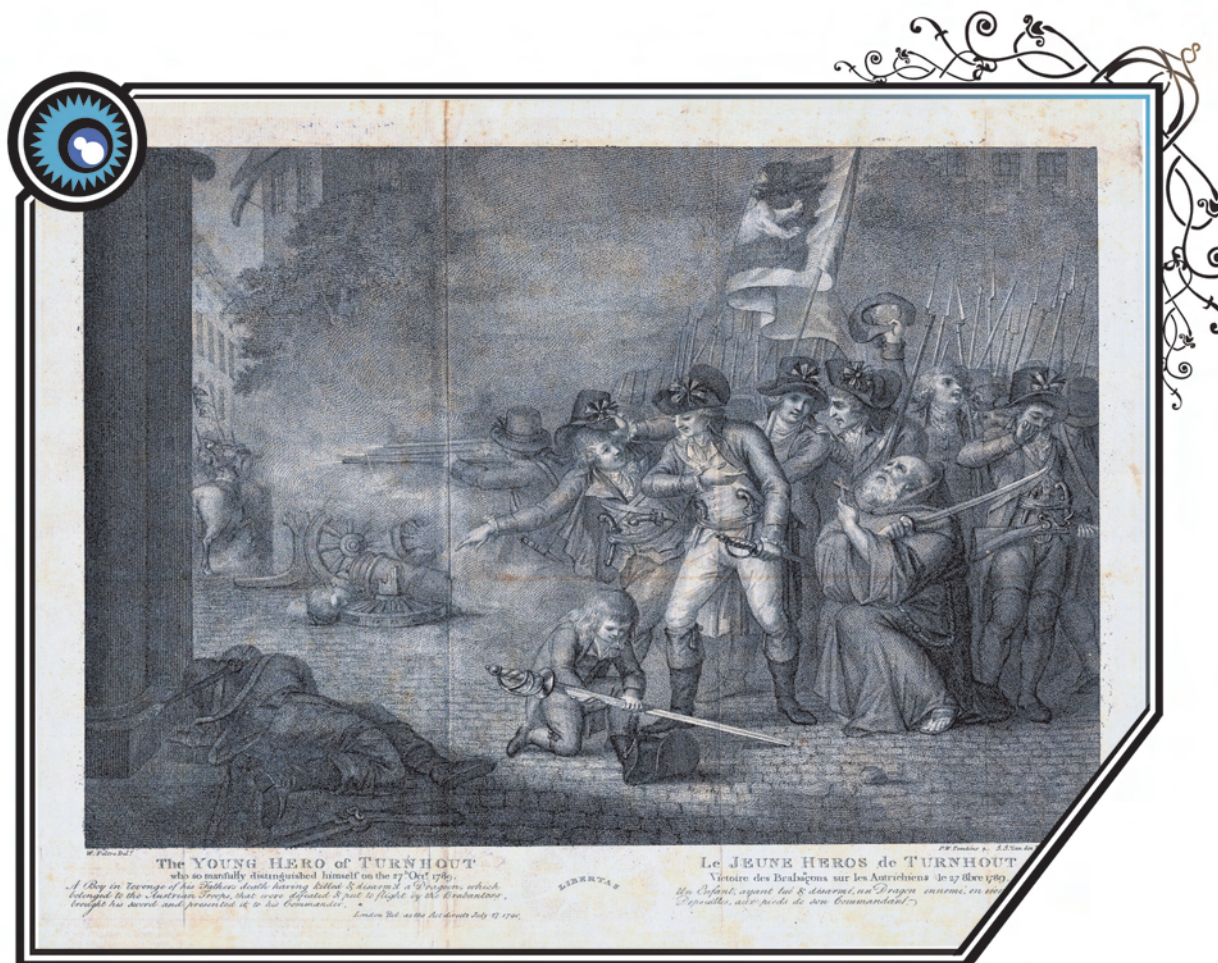

De jonge held van Turnhout Stadsarchief

Op 27 oktober 1789 overwon een patriottenleger onder leiding van generaal Van der Mersch het Oostenrijkse leger in de straten van Turnhout, het begin van de Brabantse Omwenteling. Daarvan bestaan een aantal iconografische documenten, die deels in het Taxandriamuseum getoond en in het Stadsarchief bewaard worden. De Gazette van Antwerpen schreef op 16 april 1790: ... d'Hr. Ignatius Josephus vanden Berghe, Antwerpenaer, is van plan in Print uyt te geven de groote geschiedenissen van haeren gelukkige Omwenteling waer van hy komt de Eer te hebben tot Brussel, van de eerste proeve, afbeeldende den roemwaardigen Slag en zegenprael van Turnhout op 27 October 1789 voor te draegen aen het Souveryn Congres, als ook de Schetsen van de Bloedige Stryd en zegenrijke Overwinningen van Gend en Brussel, mitsgaders de Historische en Allegorische Stukken van den roemwaardige Intrede van Hun Hoogmogenden uyt Breda binnen Brussel, en van de gelukkige Unie der Belgische Provincien...

Op 30 april 1790 schreef dezelfde krant dat I.J. Van den Berghe tot Londen in koperplaat gaat voltrekken 1^{den} allergeedenkwaardigsten Slag van Turnhout.

Naar alle waarschijnlijkheid betreffen de bovengenoemde vermeldingen de prent van de Jonge Held van Turnhout, alhoewel de naam niet wordt genoemd. De prent, gesneden door P.W. Tomkins en I.J. Van den Berghe; gedateerd 'Londen 27 juli 1790', werd los uitgegeven en later in de Almanach des Deux-Nèthes ingebonden (1807 p. 330-331). Die wonderbaarlijke overwinning van Turnhout gaf aanleiding tot legendevorming.

In die sfeer, dus minder als een historisch feit dan wel als een uiting van romantisch heldendom, dient de episode van de Jonge Held beschouwd te worden. Een kind doodde een Oostenrijker, ontwapende hem tijdens het gevecht en legde hoed en degen aan de voeten van zijn overste. Bij het groepje patriotten zien we verder een met een kruis en degen gewapende capucijn, die als aalmoezenier het groepje vergezelde en de hemel dankt voor de buit. Boven het groepje wappert de Brabantse leeuwenvlag. In de krant van 15 oktober 1790 werd dan wel een titel genoemd.

De Slag van Turnhout behoort tot de belangrijke data van onze geschiedenis. Over de juiste betekenis kan men van mening verschillen. Op het ogenblik dat in Europa met de 'progressieve' Franse Revolutie sociale verbeteringen werden betracht, was er in Turnhout een 'conservatief' gevecht om alles bij het oude te laten, een revolutie tegen de nieuwe verlichte ideeën. Maar of het nu ten goede of ten kwade was, het gewone volk is steeds slachtoffer van of zoenoffer op de glorie van de besluitvormende machten. Zodat ook dit historisch gebeuren deel uitmaakt van ons collectief geheugen, de Canon van onze Turnhoutse geschiedenis.

De 'Almanach des deux-Nèthes' verscheen in de Franse periode gedurende enkele jaren. Telkens werd als in een jaarverslag ingegaan op het politiek, medisch, juridisch, administratief, en cultureel personeel van het departement, de voorloper van de provincie Antwerpen, en werden historische merkwaardigheden, weersomstandigheden e.a. medegedeeld. In jaargang II (1807) staat een meer uitgebreide 'Notice sur Turnhout' (p. 327-330).

De prent van de Jonge Held van Turnhout maakt deel uit van het prentenkabinet bij het stadsarchief van Turnhout, zoals bij een vorige gelegenheid aangeduid, één van de drie peilers naast het echte archief en de wetenschappelijke bibliotheek Taxandria.

(Harry de Kok)

Turnhoutse Route voor Archief en Musea

Gravure:

De Jonge Held van Turnhout. Almanach des Deux-Nèthes, in Turnhout volledig bewaard. (jaren 1806, 1807, 1808, 1809 en 1813)

Inventaris :

Stadsarchief - TRAM 41
Taxandriamuseum - TRAM 41

Literatuur :

H. de Kok (red.), Turnhout den eersten Troost der Staten, Turnhout, 1989, Taxandria NR LXI, 1989, 404 p.: zie vooral p. 127-128.

Het object van de maand is een initiatief van TRAM 41. De objectfiche van dit of van een ander object kan steeds geraadpleegd worden op onze website (www.tram41.be, klikken naar Object van de Maand) Op deze website vindt u ook meer informatie over TRAM 41 en zijn verschillende componenten.

Contact: TRAM 41, Stadhuis - Erfgoedhuis, Grote markt 1, 2300 Turnhout

Tel: 00 32 (0) 14 44 33 98 • tram41@turnhout.be • www.tram41.be

v.u.: Marcel Hendrickx, Nachtegalenstraat 11, 2300 Turnhout, 014/ 44 33 11

